

Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PROGRAM

+

KRIZOVÝ PLÁN

V OBLASTI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

2025/2026

ŠMP: Mgr. Taťána Mohelníková

Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Identifikační údaje školy

Název školy: Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Adresa školy: nám. 17. listopadu 493

294 71 Benátky nad Jizerou

Ředitelka: Jitka Krabsová

Zástupkyně: Libuše Drábová

Ostatní pedagogové: Světluše Serbusová

Pavλίna Plíhalová

Kamila Dolní

Kristýna Prokopová

Tat'ána Mohelníková

Zdeňka Loudová

Michala Bambuchová

Kontakty: tel.: 326 362 515

e-mail: zvs.bnj@seznam.cz

IČO: 70836221

Redizo: 600021858

IZO: 102338094

Zřizovatel: Středočeský kraj, Zborovská 11, 150 21 Praha 5

Zpracoval ŠMP: Mgr. Tat'ána Mohelníková

Realizuje: ZŠ Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Termín zahájení programu: školní rok 2025/2026

Preventivní program schválila a projednala pedagogická rada dne **28. 8. 2025**

Na realizaci preventivního programu se podílejí všichni zaměstnanci školy.

Úvod

Preventivní program školy vychází z příslušné platné legislativy (zákonů, vyhlášek, strategií a metodických doporučení MŠMT).

Dalšími zdroji jsou mimo jiné:

- ✓ Školní vzdělávací programy školy – Škola v pohodě, Škola pro život I. + II. díl
- ✓ Školní řád
- ✓ Školní preventivní programy z minulých školních let
- ✓ evaluační materiály, atd.

Cílem prevence je zvýšení odolnosti žáků a mládeže vůči rizikovému chování. Především vést děti ke správným postojům z hlediska řešení daných problémů. Mezi rizikové chování, před kterým je nutné žáky varovat, ochránit a samozřejmě na ně také upozornit, řadíme různé druhy závislostí (tabák, alkohol, drogy), netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling), násilí, šikanu, záškoláctví, vandalismus, sexuální či jiné zneužívání (syndrom CAN), promiskuitu, agresivitu, sebepoškozování, xenofobii, rasismus, delikvenci, vliv náboženských sekt atd.

Prvky, na které se musíme více zaměřit: běžný režim dne, větší převzetí zodpovědnosti za sebe sama, závislost na ICT včetně sociálních sítí, deprese, duševní problémy, wellbeing, přistěhovalci z jiné země, atd.).

Úkolem prevence je minimalizace vlivů a rizik, které narušují osobnostní a sociální vývoj mládeže. Ve školských zařízeních je optimální cestou prevence systematické a nenásilné působení pedagogů, jednoznačnost jejich postojů a v neposlední řadě také jejich osobní příklad.

Nejefektivnější je zaměřit se na posilování osobností žáků, na utváření jejich postojů vedoucích k racionálnímu uvažování a racionálním rozhodnutím, na uvědomění si zodpovědnosti za zdraví své i zdraví ostatních. Důležité je i utváření kvalitních hodnotových žebříčků. Účinná prevence by měla také zvyšovat odolnost dětí a mladistvých proti stresu, dlouhodobým frustracím a naučit je zvládat různé životní problémy. Je třeba vést žáky ke zdravému sebevědomí, sebehodnocení, poznání sebe sama. Cílem je také motivovat učitele k aktivnímu zapojení se do realizace programu. K tomuto cíli využíváme různé metody aktivního učení, meziročníkové i vrstevnické učení, individuální přístup k žákům, metody osobnostní a sociální výchovy. Působení musí mít výchovně vzdělávací charakter.

V ideálním případě má na žáky preventivní vliv jejich rodina (rodiče, zákonní zástupci). Pokud však selžou, musí nastoupit kvalifikovaný a informovaný pedagogický pracovník či odborník v oblasti prevence před negativními jevy.

Charakteristika školy

Naše Základní škola se nachází v Benátkách nad Jizerou. Město leží ve Středočeském kraji, okres Mladá Boleslav. Žije zde +- 7 000 obyvatel. V posledních dvou letech se dá hovořit o ohrožené lokalitě z hlediska výskytu sociálně patologických jevů. Sociální složení obyvatel se změnilo. Do města se přestěhovali nepřizpůsobiví občané z jiných lokalit.

Základní školu navštěvují žáci z Benátek nad Jizerou a okolních obcí. Do školy dojíždějí žáci z Domova pod lípou Lipník. Škola má kapacitu 34 žáků.

Škola poskytuje výchovu a vzdělávání žákům s lehkým mentálním postižením, středně těžkým mentálním postižením, těžkým mentálním postižením, autismem, postižením více vadami.

V Benátkách nad Jizerou sídlí další tři základní školy. (ZŠ Husovo náměstí, ZŠ Pražská, ZŠ Otevřeno - soukromá).

Současný stav problematiky

V naší škole jsme nezaznamenali vysoký nárůst sociálně patologických jevů. Občas se potýkáme se špatnou docházkou některých žáků do školy, řešíme ihned, problémem je nemožnost telefonického kontaktu – nefunkční telefony, nedostupnost apod.

Co se nám nedaří, je velmi špatná komunikace s některými rodiči problémových žáků, potýkáme se s minimálními hygienickými návyky některých žáků, nevhodným a vulgárním chováním rodičů ze znevýhodněného prostředí, nevybaveností pomůckami potřebné k výuce, nezájem o školu jako takovou z řad některých nepřizpůsobivých zákonných zástupců, nerespektování pravidel slušného chování a nerespektování školního řádu žáky i zákonnými zástupci.

Děti jsou pravidelně informovány o nebezpečí patologických jevů, ve škole se cítí bezpečně. Některým učitelům by se s problémem nebály svěřit. Mohou také využívat schránky důvěry umístěné v I. třídě.

Prostorové řešení školy (rovná chodba) umožňuje přehledného vykonávání dohledu nad žáky. Rizikovými místy mohou být hlavně toalety. Ve škole je značné procento dětí pocházející z málo podnětného rodinného prostředí. Často se setkáváme s tím, že rodina nevěnuje dítěti dostatek času a náležitou péči. V rodinách velmi často chybí pevně stanovená pravidla chování. Snažíme se, aby se prevence a zdravý životní styl staly přirozenou součástí života školy, školního vzdělávacího programu, výuky jednotlivých předmětů. Převážná většina žáků drogy odsuzuje a nemá s nimi žádné zkušenosti. V naší škole jsou úspěšné „Projektové dny EVVO“, dodržujeme tradice školy při organizování zábavných, kulturních a sportovních akcí. Máme dobré vztahy s mimoškolními institucemi.

Ze současného stavu problematiky pro nás vyplývají tyto nejdůležitější úkoly:

- pokračovat ve všech aktivitách, které se nám osvědčily
- účelněji využívat metod osobnostní a sociální výchovy
- podporovat žáky v oblíbených aktivitách (i mimo školu)
- prohloubit a zkvalitnit spolupráci s rodiči, zákonnými zástupci žáků
- minimalizovat neomluvenou absenci žáků

Personální zajištění prevence

Na realizaci programu se podílejí všichni zaměstnanci školy.

- Jitka Krabsová – ŘŠ
 - zodpovídá za realizaci preventivního programu
 - je součástí preventivního týmu a jedná s rodiči žáků
- Školní metodička prevence Taťána Mohelníková
 - sestavuje PP
 - spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, pedagogy, SPC, OSPOD
 - mapuje výskyt sociálně patologických jevů ve škole, řeší je ve spolupráci s vedením školy
 - zajišťuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
 - poskytuje materiály a informace všem k dané problematice
 - každoročně vypracovává evaluaci PP
- Výchovná poradkyně Jitka Krabsová
 - spolupracuje se SPC, Domovem Lipník, OSPOD, Policií, SVP, Probační a mediační službou MB, lékaři pro děti a dorost, ZŠ ve městě, ...
- Ostatní učitelé
 - mapují vztahy žáků v třídních kolektivech
 - účastní se případných jednání

Preventivní tým pro řešení patologických jevů ve škole: všichni pedagogové školy

Potřebnost projektu

Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí.

Prevence sociálně patologických jevů potřebuje spolupracující složky. Pro naši školu jsou nejdůležitější:

- spolupráce s rodinami žáků, zákonnými zástupci
- spolupráce s Domovem pod lípou Lipník
- spolupráce s ostatními školami
- spolupráce s orgány sociálně právní ochrany dětí, SVP
- spolupráce s neziskovými organizacemi – LUMA, Klíče a klíčky, RESPONDEO
- spolupráce se zdravotnickými zařízeními
- spolupráce s místní samosprávou
- spolupráce s ostatními institucemi ve školství
- spolupráce s Policií ČR, PaMS MB
- spolupráce se zájmovými organizacemi, popřípadě s podnikatelskými subjekty

Za problémy v oblasti primární prevence na naší škole jsou považovány:

- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a kouřením (mnohdy cigarety a alkohol dětem kupují samotní rodiče)
- záškoláctví nebo časté absence omluvené rodiči
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- mobilní telefony, internet, rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií

- absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví, zdraví jiných
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- prevence jen ve školách, absence prevence v rodinách
- nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence

Školní preventivní strategie a cíle školy

Školní preventivní strategie vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) je vydává na základě jednání s metodiky prevence, ze strategií meziresortních orgánů a ze zkušeností s naplňováním předchozích koncepcí a strategií.

Základními pojmy Strategie jsou pojmy primární prevence a rizikové chování. Pojmem **prevence** rozumíme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu RCH, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

Pojem **rizikové chování** zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí. „Běžné chování“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie (např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog, násilí).

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- ✓ agrese, násilí, šikany a kyberšikany a dalších rizikových forem komunikace prostřednictvím multimédií
- ✓ záškoláctví
- ✓ intolerance, antisemitismu, extremismu, rasismu a xenofobie, homofobie, vandalismu a ohrožování mravní výchovy mládeže
- ✓ závislostního chování, užívání všech návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek
- ✓ netolismu (virtuálních drog) a gamblingu (patologického hráčství)
- ✓ rizikových sportů a rizikového chování v dopravě, prevence úrazů
- ✓ poruch příjmu potravy
- ✓ onemocnění HIV/AIDS a dalších infekčních nemocí
- ✓ diváckého násilí
- ✓ komerčního sexuálního zneužívání dětí
- ✓ negativního působení sekt a sociálně patologických hnutí
- ✓ ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- ✓ sexuálního rizikového chování
- ✓ syndromu CAN (syndrom zanedbávaného a zneužívaného dítěte)
- ✓ sebepoškozování
- ✓ domácího násilí

Cílem preventivní strategie školy je vytvářet kvalitní mezilidské vztahy ve škole, pracovat nadále v přátelském klimatu školy a prevencí předcházet sociálně negativním jevům. Cílená a

programově zaměřená práce s třídním kolektivem pomůže vytvářet kamarádské a nezávadné prostředí ve třídě. Nadále se budeme věnovat nejen osobnostní a sociální výchově, ale i prevenci předcházení rizikovým situacím. Chceme vést žáky ke zdravému životnímu stylu a za velmi důležité považujeme také zlepšení spolupráce s rodiči.

Jsme přesvědčeni, že se nám ještě více podaří zlepšovat vztahy mezi žáky, jejich chování mezi sebou, ale i k dospělým osobám a pěstovat u nich pocit větší zodpovědnosti za své jednání. Soustředit se chceme i na důslednější dodržování zásad slušného chování. Ke všem těmto cílům by měly přispívat diskuze a osvěta ve všech třídách.

Dlouhodobé a střednědobé cíle

- ✓ zvyšovat sociální kompetence – rozvíjet sociální dovednosti, které napomáhají k efektivní orientaci v sociálních vztazích, vedení k odpovědnosti za své chování a uvědomění si důsledků jednání, pochopit pojem sebeúcta, vést žáky k sebeúctě a hledat způsoby, jakými lze sebeúctu podpořit
- ✓ posilovat komunikační dovednosti – zvyšovat schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- ✓ vytvářet pozitivní sociální klima – pocit důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazování do skupin a práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- ✓ formovat postoje ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování mravních a morálních hodnot apod.
- ✓ formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, vyhodnocovat, ptát se, dělat závěry a rozhodnutí
- ✓ vést žáky k odpovědnosti za své zdraví,
- ✓ vytvářet kvalitní mezilidské vztahy
- ✓ ukázat žákům zdravý způsob života a nabídnout možnosti, jak trávit volný čas
- ✓ vést žáky k jasnému odmítnutí všech projevů agresivity a destruktivního chování
- ✓ začlenit do kolektivů a života školy nově příchozí
- ✓ zlepšení informovanosti žáků, rodičů i pedagogů v oblasti prevence rizikového chování
- ✓ usilovat o vzájemnou spolupráci mezi rodinou a školou
- ✓ pochopit vztahy člověka a životního prostředí
- ✓ vést k pochopení významu řádů, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- ✓ posuzovat společenské jevy z různých úhlů pohledu
- ✓ motivovat k ohleduplnosti a pomáhat zejména slabším
- ✓ posilovat zdravé sebevědomí žáků, vážit si sebe samého

Krátkodobé cíle

- ✓ zmapovat potřeby v oblasti prevence u jednotlivých tříd, žáků – dle toho poskytovat podporu (neformální pohovory, ...)
- ✓ zaměřit se na práci v třídních kolektivech
- ✓ ukázat dětem formy trávení volného času
- ✓ začlenit do školních a třídních kolektivů nově příchozí žáky
- ✓ efektivně využívat prostor pro relaxaci žáků (pódium ve III. třídě, relaxační koutky ve třídách)
- ✓ zvyšovat motivaci žáků pro vzdělávání prostřednictvím vhodného (sebe)hodnocení

- ✓ zaměřit se na chování a vzájemnou pomoc dětí i dospělých při mimořádných situacích
- ✓ nácvik praktických dovedností, vytváření pozitivních návyků – zejména na I. stupni ZŠ
- ✓ nácvik sociálních a komunikačních dovedností pro zvládání a prevenci konfliktů - nápodoba i záměrný nácvik, využití skutečných konfliktních situací, využití scének a dramatizací
- ✓ cílená pozitivní pozornost - všimnout si žáků v situacích, kdy se chovají správně, pozitivní motivace a hodnocení
- ✓ dávat prostor pro organizované a plánované činnosti, ale i pro neorganizované a neplánované činnosti pro volný čas

Aby došlo k osvojení primární prevence, zapracovali jsme konkrétní témata do výchovně-vzdělávacího procesu.

Preventivní program se prolíná všemi předměty jak pro ZŠ, tak pro ZŠ speciální.

Vymezení cílové skupiny preventivního programu (PP)

Do realizace PP jsou zapojeni všichni žáci naší školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a dětem ze speciálních tříd.

Do realizace jsou zapojeni také pedagogové a ostatní pracovníci školy, též rodiče žáků, pokud mají zájem.

Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s PP školy, jsou upozorněni na některé informační zdroje (např. webové stránky msmt.cz, odrogach.cz, minimalizacesikany.cz ad.). Učitelé jsou s PP nejen seznámeni, ale spolutvoří ho a podílí se na jeho realizaci. Pokud to situace dovolí, budeme pokračovat s dalším vzděláváním pedagogů v oblasti prevence rizikového chování.

Z hlediska pedagogů a rodičů bychom rádi zajistili včasné rozpoznání a zajištění intervence v případech výskytu rizikového chování.

Jedním z cílů PP je i vzdělávání pedagogů v oblasti prevence rizikového chování a větší spolupráce s rodiči, zejména problémových žáků.

Způsob realizace PP

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledku jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopností řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a že bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Zároveň je nutné, aby žák respektoval osobnost učitele a uvědomoval si své povinnosti, sám pomáhal s řešením. Slušnost a důvěra na obou stranách je první předpoklad úspěchu. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka.

Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem. Celkově a jednotně podporujeme žáka (pokud ji je ochoten přijmout).

Pro všechny výše uvedené body jsou zásadní informace od třídních učitelů. Ti musí nejlépe vědět, jaká je v oblasti rizikového chování situace v jejich konkrétní třídě.

Obecně platí, že by měl učitel věnovat pozornost žákům, registrovat signály o možném problému žáka a hledat příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a VP, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (poradny- SPC, PPP, střediska výchovné péče, OSPOD aj.)

Individualizované hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem.

Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách. Žáci se učí nejen pracovat ve skupinkách, ale učí se i za tuto práci hodnotit včetně sebe sama.

Řešení přestupků

Porušování školního řádu v bodech týkajících se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány i další oblasti - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

- ✓ individuální pohovor se žákem
- ✓ jednání s rodiči, jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
- ✓ doporučení kontaktu s odborníky
- ✓ v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě, v případě dealerství nebo závažnějších projevů oznámení Policii ČR (dále jen PČR).

Autoevaluace preventivního programu školy

ŠMP vypracuje autoevaluační zprávu za uplynulý školní rok – hodnocení k nahlédnutí v ředitelně školy.

Koordinace preventivních aktivit

Školní metodik prevence a výchovný poradce zajišťují spolupráci:

- ✓ mezi pedagogickými pracovníky a třídními učiteli

- ✓ mezi učiteli a rodiči
- ✓ s SPC
- ✓ mezi školou a společenskými organizacemi v obci
- ✓ s Policií ČR
- ✓ s ostatními organizacemi v rámci regionu, které se zabývají oblastí primární prevence (Semiramis ad.)
- ✓ s ostatními základními školami v regionu.

A dále:

- ✓ informují pedagogické pracovníky o metodických materiálech k dané problematice a metodicky je vedou
- ✓ spolupracují v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- ✓ významnou měrou se spolupodílejí na naplňování obsahu PP v oblasti informovanosti žáků o tématech závislostí, zdravého životního stylu apod.

Vlastní preventivní aktivity

Klíčové vyučovací oblasti

- ✓ oblast přírodovědná
(např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog)
- ✓ oblast zdravého životního stylu
(např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas)
- ✓ oblast společenskovední
(proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím)
- ✓ oblast rodinné a občanské výchovy
(postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj člověka a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog)
- ✓ oblast sociálně právní
(právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy)
- ✓ oblast sociální patologie
(postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus)

Témata zařazovaná do vyučovacích hodin

1. – 3. ročník

Děti je nutné po vstupu do školy učit nejen konkrétním dovednostem, ale zejména vytvářet modelové situace, se kterými se mohou setkat ve škole i mimo školu. Primární prevence je upevňována především v hodinách prvouky, českého jazyka a výchov.

Primární prevence je zaměřena zejména na:

- ✓ zvyšování zdravého sebevědomí žáků, společné hodnocení
- ✓ zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- ✓ respektování sebe i ostatních
- ✓ vytváření pravidel třídy
- ✓ vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- ✓ nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry

- ✓ rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou rozhovoru/kruhu – na začátku týdne)
- ✓ rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- ✓ bezpečně rozlišovat dobré a špatné
- ✓ komunikace probíhá na téma rodina a mezilidské vztahy, trávení volného času
- ✓ TU podporuje pozitivní aktivity u dětí

Návykové látky – cigarety, alkohol, léky, drogy

- základní pojmy
- poškozování zdraví
- odmítání, nácvik – říkat NE! NECHCI!

Zdravý životní styl

- zdravé jídlo
- pohyb
- odpočinek

Zdravé vztahy

- kamarádství
- osobní bezpečí – ubližování, šikana
kde hledat pomoc – učitelé, rodiče, linky bezpečí apod.

4. – 5. ročník

Primární prevence je zaměřena zejména na:

- ✓ pozitivní ovlivnění zdraví žáků, které je chápáno jako stav tělesné, duševní a sociální pohody
- ✓ prožívání sebe jako individuality, ale v kontextu s druhými lidmi, okolním světem, ochrana své identity, svého já
- ✓ osvojení si dovednosti řešit stres a dovednosti k dodržování správné životosprávy
- ✓ schopnost pracovat v kolektivu
- ✓ uvědomění si co tělu prospívá a neprospívá (včetně poruch příjmu potravy)
- ✓ posilování schopnosti vypořádat se s odmítnutím, zklamáním, selháním
- ✓ informace o škodlivosti některých látek - alkoholu, cigaret, drog
- ✓ komunikace na téma parta, přátelství
- ✓ vysvětlení rozdílu mezi šikanou a šikádlením
- ✓ bezpečnost v dopravě a při pohybu na sociálních sítích

Návykové látky

- cigarety, alkohol, léky, drogy
- rizika zneužívání návykových látek – zdravotní rizika, sociální rizika
- nácvik odmítání

Zdravý životní styl

- výhody zdravého člověka
- činnosti vedoucí ke zdraví
- prosazování zdravého životního stylu ve škole

Zdravé vztahy

- ve škole, v rodině, ve společnosti

- odmítání ubližování, šikany
- osobní bezpečí – vědět, kde najít pomoc – učitelé, rodiče, linky důvěry, schránka důvěry
- sebepoznání, sebedůvěra – posilování praktickým nácvikem
- odmítat poškozování věcí, vandalismus

Výchova k rodičovství

- ohleduplnost k ženám a dívkám
- ochrana vlastního zdraví před zneužitím
- funkce rodiny

6. – 9. ročník

Primární prevence je zaměřena zejména na:

- ✓ vytváření a prohlubování vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- ✓ stanovení pravidel soužití třídy
- ✓ formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- ✓ upevňování kolektivních vztahů se včasným zachycením nežádoucích projevů chování
- ✓ trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- ✓ trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- ✓ zvládání náročných fyzických i duševních situací
- ✓ umění vyrovnat se s neúspěchem
- ✓ informace o škodlivosti kouření a alkoholu
- ✓ negativní vlivy návykových látek na rodinu a jednotlivce
- ✓ upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- ✓ rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- ✓ nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- ✓ nácvik řešení zátěžových situací
- ✓ zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- ✓ přehled životních rizik
- ✓ společenské vztahy (rasismus apod.)
- ✓ modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů
- ✓ negativní vlivy návykových látek na rodinu a jednotlivce
- ✓ mapování a fixaci dosažených výsledků osobnostního a sociálního rozvoje
- ✓ plné informování v oblasti drog a případné vyhledání odborné pomoci
- ✓ orientace v trestní odpovědnost za přečiny a porušení zákonů
- ✓ nácvik modelových situací.

Návykové látky v celé šíři a všechny ostatní závislosti

- sociální i zdravotní rizika zneužívání
- odmítání všech závislostí
- hledat lepší řešení
- nabízet život „bez berliček“

Zdravý životní styl

- zdravá výživa, poruchy příjmu potravy
- smysluplné využívání volného času
- obrana proti stresu
- motivace ke sportu a pohybu
- psychická krize/duševní onemocnění

Osobní bezpečí

- odmítání všech forem omezování osobní svobody
- odmítání všech forem šikany, násilí
- odmítání rasismu
- přijmout pravidla chování ve skupině
- účinná obrana proti rizikovým formám komunikace prostřednictvím multimédií

Sebepoznání a sebedůvěra

- všemi způsoby posilovat sebedůvěru
- naučit asertivnímu chování
- řešení problémů – každý problém má řešení
- spolupráce ve skupinách, komunikace, říkat a prosazovat svůj názor

Sexuální výchova

- ochrana osobního zdraví
- rodičovská role, náhradní rodičovská péče
- ochrana před nemocemi, AIDS, hodnoty při výběru partnera
- odpovědnost za svoje chování

Záškoláctví

- plnění povinností ve škole
- kde hledat pomoc v případě problémů

Vandalismus

- prosazovat vliv prostředí na kvalitu života
- odmítat skupiny lidí zaměřené proti společnosti
- osobní a společný majetek, péče o majetek

Znalostní kompetence žáků

1. až 3. ročník

- žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a léků
- znají jednotlivé způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů
- odmítají všechny formy násilí, ví, kde hledat pomoc

4. až 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako o základní lidské hodnotě
- znají vhodné činnosti denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek
- znají zákony omezující kouření, používání alkoholu, užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc

- umí pojmenovat mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že jsou porušována jeho práva
- mají povědomost o tom, že jednání ohrožující druhé je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. až 9. ročník

- žáci znají význam mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory, chování, myšlení, zájmy lidí, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, neřeší je násilím
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přijímat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za ně
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, fyzické, duševní a sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny/zdraví
- ví, že zneužívání dítěte a sexuální zneužívání je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v právní problematice drog
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelové modely chování v krizových situacích a správně se rozhodují
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linka důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií a umí o nich diskutovat
- uvědomují si plnou zodpovědnost za svůj sexuální život z hlediska zdraví a etiky

Preventivní program pro žáky speciálních tříd je zaměřen na praktický život

1. až 10. ročník

- osvojení základních hygienických návyků
- zlepšovat činnosti týkající se sebeobsluhy
- rozvíjet pohyblivost žáků a snažit se o co největší míru samostatnosti
- spolupracovat s blízkými osobami
- vykonávat jednoduché úkony
- rozvíjet pozornost, vnímavost a poznání žáků
- zaměřit se na orientaci ve svém okolí
- vytváření pozitivních vztahů v kolektivu
- snažit se o minimalizaci poškozování pomůcek, vybavení

Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

V rámci výuky budou i nadále využívány různorodé metody práce, které se osvědčily.

Některé používané metody práce:

- besedy, diskuse, přednášky, rozhovor, soutěže
- výklad – informace

- samostatná práce
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování asertivního chování, nácvik způsobu odmítání
- skupinová práce, práce ve dvojicích
- projektové vyučování, školní projekty
- exkurze
- práce s literaturou, dramatická výchova
- vytvoření důvěry mezi žáky a mezi žáky a učiteli
- umožňovat žákům zažívat úspěch, radost, vítězství

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je problémem, jehož řešení vyžaduje náročnou práci s žákem, velmi často v součinnosti s rodinou žáka. Školní neúspěšnost je obrazem i důsledkem individuálních rozdílů, jednak v osobnosti žáků (např. v úrovni a struktuře nadání, charakteru, zájmu o učení, v emotivitě, motivaci, harmoničnosti či disharmoničnosti osobnosti), jednak v oblasti jejich výkonnosti ve škole a v jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

- a) osobnost dítěte – speciální vzdělávací potřeby žáka (např. snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace)
- b) odlišné kulturní prostředí a odlišné životní podmínky (nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole - mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem)

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny školního neúspěchu. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb pak umožní nastavit vhodná podpůrná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen nastavená podpůrná opatření akceptovat a produktivně zužitkovat. Podpůrná opatření jsou volena individuálně na základě zjištěných vzdělávacích potřeb žáků.

Jedná se zejména o:

- a) individuální přístup (motivace, akceptování osobního pracovního tempa, vhodné metody a formy práce)
- b) přímou intervenci učitele
- c) poskytování individuálních konzultací
- d) vypracování plánu pedagogické podpory
- e) vypracování IVP

Postup při řešení školní neúspěšnosti:

1. Práce se žákem
2. Zvýšená spolupráce s rodinou žáka
3. Práce se sociálním klimatem třídy

Rodiče jsou informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí zápisy v žakovských knížkách, v rámci konzultačních hodin a rodičovských schůzek. V první fázi zde třídní učitel, popř. učitel daného předmětu, ve kterém žák neprospívá (vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový) informuje zákonného zástupce a společně se domluví na dalším postupu.

1. V případě, že zvolený model není funkční, TU domluví jednání s rodiči a žáky, kteří neprospívají.
2. Je stanoven termín další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel, popř. výchovný poradce.

3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).
4. Při vysoké absenci žáka se koná jednání s rodiči preventivně - TU, žák a rodič.
5. Na závěr školního roku je v případě potřeby podpora vyhodnocena na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).
6. V rámci sociálního klimatu třídy je také možné využít pozitivních sociálních vazeb v kolektivu, kdy si žáci v rámci třídy poskytují při výukových obtížích jednoduššího charakteru podporu vzájemně (žáci doučují své spolužáky, vysvětlují si učivo).

Formy a metody práce využívané při předcházení a řešení školní neúspěšnosti:

Pro efektivitu poskytnutých podpůrných opatření jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- podpůrný studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním).
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- možnost plnit zadané úkoly ve volných hodinách ve škole, možnost doučování
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- individuální práce se žákem v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- domluva konzultačních hodin, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit.

Při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření je nezbytné opakování ročníku.

KRIZOVÝ PLÁN

„Žákům a studentům je zakázáno do školy vnášet a ve škole užívat návykové látky a jedy a takové látky, které je svým vzhledem, chutí a konzistencí napodobují.“

Situace, které škola zvládne vlastními silami

Do této skupiny patří počáteční stádia šikanování. Řešíme vše, co by mohlo být šikanou.

Šetření provádí pracovní (preventivní) tým.

Strategie vyšetřování počáteční šikany v pěti krocích

Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili a s oběťmi. Nalezení vhodných svědků. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace oběti a agresora). Zajištění ochrany obětem. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Výchovná opatření

Pro nápravu situace je třeba pracovat s celým kolektivem. Dále pracovat s agresorem i obětí.

V případě potřeby zprostředkovat péči školních poradenských zařízení, psychologa, ŠMP. Pro potrestání agresorů užít výchovná opatření:

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy

Spolupráce s rodiči

1. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanu, je za vyšetření situace zodpovědný ředitel školy.

2. Při nápravě šikanování bude situace projednána s rodiči agresora i oběti, vždy odděleně. U jednání s rodiči budou přítomni: vedení školy, metodik prevence, třídní učitel. Škola volí taktní přístup, všechny informace jsou důvěrné.

3. V případě zájmu rodičů nabídne škola rodičům agresora i oběti odbornou pomoc. Kontakty jsou k dispozici u ŠMP.

Situace, kdy škola potřebuje pomoc zvenku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií

Sem patří řešení pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuch skupinového násilí vůči oběti.

Tyto případy vyžadují následující postupy:

Postup při řešení šikany

Plán pro pedagogy

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti

U tohoto závažného případu šikanování nebo v případě podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, oznámí ředitelka školy tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitelka školy oznámí orgánu sociální ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin nebo opakované páchá přestupky, ředitelka školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Vlastní vyšetřování – škola nebude vyšetřovat sama, požádá o pomoc policii, pedagogicko-psychologickou poradnu, orgán sociálně právní ochrany dětí.

Další práce s celým třídním kolektivem.

Plán pro oběť

- bezprostřední záchrana oběti
- informování rodičů o vzniklé situaci
- individuální rozhovor s obětí
- dát oběti jasně najevo, že nikdo nemá právo s ní takto zacházet
- zaručit oběti ochranu ze strany školy
- zacvičit ji do ochranných strategií
- věnovat se rozvoji jejího sebepojetí
- zajistit odbornou pomoc psychologa, ŠMP
- seznámit rodiče se závěry šetření a řešením situace – vedení školy, ŠMP, třídní učitel

Výchovná opatření:

1. Budeme dále spolupracovat s agresorem – jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí, výchovný styl v rodině.
2. V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, klinického psychologa, psychoterapeuta, psychiatra.
3. V mimořádných situacích ředitelka školy doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu.
4. V mimořádných situacích podá ředitelka školy návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření nebo ústavní výchovy s následným umístěním do diagnostického ústavu.
5. Pro potrestání agresora lze použít následující opatření: důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování.

Projednání výsledků šetření a závěrů s rodiči provede vždy vedení školy, třídní učitel, ŠMP, výchovný poradce

Postup při řešení záškoláctví

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a to takto:

Zákonný zástupce žáka je povinen omluvit nepřítomnost svého dítěte ve vyučování do 3 dnů třídnímu učiteli. V případě častějších absencí bude třídní učitel vyžadovat potvrzení lékaře. V případě předem známe absence je žák povinen tuto skutečnost sdělit svému třídnímu učiteli.

Postup při neomluvené absenci

O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel školního metodika prevence.

Neomluvenou absenci do součtu 6 hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce žáka vyzván pedagogem, ředitelkou školy. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka. Zákonný zástupce žáka zápis podepíše a obdrží kopii zápisu. Do 6 neomluvených hodin – důtka třídního učitele.

Při počtu neomluvených hodin nad 6 - 12 svolá ředitel školy výchovnou komisi, které se účastní ředitel školy, zákonný zástupce žáka, třídní učitel a výchovný poradce či metodik prevence. Pozvání zákonných zástupců žáka na jednání se provádí doporučeným dopisem. O průběhu jednání se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší.

Od 6 - 12 neomluvených hodin – důtka ředitele školy.

V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 12 hodin, ředitel školy bezodkladně pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.

Nad 12 neomluvených hodin – II. stupeň z chování

Nad 25 neomluvených hodin – III. stupeň z chování, ohlašovací povinnost na Policii ČR.

Postup školy při krádeži a vandalismu

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Škola informuje zákonné zástupce žáka, žáků.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení.

Škola žákům doporučuje cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním do školy nenosit, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená, např. u třídního učitele.

Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, bude na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup školy při výskytu nebo užití alkoholu ve škole

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

- Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Konzumace alkoholu ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:

- tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- nálezu ihned uvědomí vedení školy
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu
- zpracují stručný záznam o události

V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:

- zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury

- nálezu ihned uvědomí vedení školy
- nálezu sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- nálezu vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností
- v případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři

Postup školy při výskytu a konzumaci tabákových výrobků, včetně nových tabákových výrobků (výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky) ve škole

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

- Prostory školy jsou označeny viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto jsou označeny vnitřní i vnější prostory.
- Kouření v prostorách školy je zakázáno pod sankcemi uvedenými ve vyhlášce o základním vzdělání.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek).
- V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovení školní řádem: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy.

Postup školy při výskytu, užití nebo distribuce OPL

(OPL – omamné a psychotropní látky)

Omamné a psychotropní látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž tyto sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního

učitele, důtku ředitele školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.

- Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle §187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR.

Konsumace OPL ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- V případě, že žák není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany vyžadovat pomoc.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. **Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.**
- Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, res. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepiše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

- Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádné vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep se opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jevů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Postup školy: Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN - Child Abuse and Neglect)

Legislativní rámec – oznamovací povinnost

Zákon č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník) v paragrafech 364 až 368 stanovuje povinnosti, které má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadřizování, nepřekážení a neoznámení trestného činu. Paragrafy se vztahují na celou škálu trestných činů, oblast násilných činů páchaných na dětech a na týrání dítěte nevyjímaje.

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí chrání učitele při jeho postupu na ochranu práv dítěte. Je zde přímo vyzýván k tomu, aby v případě podezření na týrání žáka kontaktoval odborníky. Učitelé by se tedy neměli obávat, že udělají kroky, které budou mimo jejich kompetenci. To, aby se pokusili týranému dítěti co nejúčinněji pomoci, se tak stává nejen součástí zákonné povinnosti, ale i jejich profesionality. Zákon určuje jako povinnost různým institucím, mimo jiné i škole a školskému zařízení, nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin. (U fyzických osob je tento postup formulován jako právo, nikoliv jako povinnost.) Zatímco tedy u trestního zákona je potřeba vycházet z hodnověrného, tedy doloženého předpokladu, v případě zákona 359 stačí mít jen podezření.

Pozor na skutečnost o neoznámení trestného činu a nepřekážení trestného činu - týrání svěřené osoby. Dle ustanovení § 198 trestního zákoníku spadá mezi trestné činy jak nepřekážení trestného činu (§ 367 TZ), tak v neoznámení trestného činu (§368 TZ). Tím, že nekontaktujeme-li orgány činné v trestním řízení v případě, že už jsme se hodnověrným způsobem dozvěděli o týrání svěřené osoby, můžeme být sami pachatelé trestných činů nepřekážení trestného činu a neoznámení trestného činu.

Cíl řešení

Cílem musí být předejití vzniku traumatizace dítěte, zabránit jejímu pokračování a zabránit rozvoji dlouhodobých zdravotních, sociálních a psychologických následků.

Rozpoznání problému

Změny v chování dítěte

1. celková stísněnost a nezájem o dění kolem sebe
2. zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
3. úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo
4. vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
5. nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
6. agresivní napadání a šikanování vrstevníků
7. zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
8. potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
9. váhání s odchodem domů po vyučování

10. neomluvené absence ve škole
11. odmítání jídla nebo přejídání
12. sebepoškozování
13. útěky z domova

Známky tělesného týrání dítěte

1. opakovaná zranění včetně zlomenin
2. modřiny
3. řezné rány
4. otoky částí těla, například rtů, tváří, zápěstí
5. stopy po svazování
6. otisky různých předmětů na těle
7. natrhnutí ucha
8. otisky dlaně a prstů
9. stopy po opaření nebo popálení cigaretou

Některé projevy zanedbávaného dítěte

1. trvalý hlad, všechno jí hltavě a hladově
2. podvýživa
3. chudá slovní zásoba
4. špatná hygiena
5. zkažené zuby a časté záněty dásní
6. dítě není očkováno proti nemocím
7. nevhodné oblečení vzhledem k počasí
8. nedostatek dohledu – dítě je večer doma samo, venku pobývá dlouho do tmy a bez dozoru apod.
9. vyčerpanost, přepracovanost, někdy naopak nezvládnutelné
10. má chudé nebo velmi špatné vztahy s rodiči
11. touží po citu a pozornosti jakéhokoliv dospělého (nedělá rozdíly mezi blízkými a cizími lidmi, vrhá se k cizím dospělým, odešlo by s nimi)
12. s dítětem se nikdo neučí, nezajímá se o jeho školní povinnosti
13. vyhození z domova
14. chodí za školu nebo do ní chodí pozdě
15. má potíže s učením
16. zdráhá se odcházet domů
17. houpá se, cucá věci nebo prsty, kýve hlavou
18. žebrá o jídlo, peníze nebo jiné věci

Kdo zajišťuje pomoc žákům s CAN

1. ŠMP s VP
2. (školní psycholog)
3. třídní učitel
4. školské poradenské zařízení
5. pediatr
6. orgán sociálně právní ochrany dítěte
7. vždy informován ředitel školy

Jak postupovat při podezření na zneužívání či zanedbávání dítěte

1. Navázat užší kontakt.

2. Dotázat se v soukromí na příčinu modřin nebo pozdních odchodů ze školy. Pro lepší atmosféru nabídnout žákovi nějaké pohoštění, čaj. Rozhovor vést nejdříve zeširoka, nedoporučuje se při takovémto osobním rozhovoru věnovat se problému okamžitě.

Při nedůvěřivosti dítěte

1. Především v situaci, kdy se učitel nedaří navázat komunikaci s žákem, je dobré obrátit se na PPP x SPC.
2. Jednou z možností je, že učitel žákovi, který se nechce se svým problémem svěřit, doporučí, aby se obrátil na Linku bezpečí - po telefonu je možné popovídat si anonymně.
3. Obrátit se na spolužáky nebo sourozence a zeptat se na možnou příčinu obtíží. Vystoupení týraného dítěte z anonymity je velmi těžké. Má mluvit o tom, jak mu ubližují jeho nejbližší.

Pozvání rodičů do školy

Učitel by měl rodičům okomentovat problémy, které u dítěte vyzoroval. Učitel může z chování rodiče nepřímo poznat, zda v rodině k týrání nedochází, vyloučí školní šikanu, zjistí sociální prostředí.

Spolupráce s odborníky

Nedoporučuje se kontaktovat jen pediatra, kam dítě chodí v doprovodu rodičů. Domluva s poradnou na kontaktu s dítětem bez účasti rodičů, je to přijatelné porušení pravidel, neboť prioritou je pomoc dítěti. Kontaktovat OSPOD, který vede registr problémových rodin.

Základní informace o tabu zónách

Každé dítě by se mělo co nejdříve seznámit s tím, co představují takzvané tabu zóny na jeho těle, mělo by vědět, na koho se obrátit a kam zavolat, pokud mu někdo začne ubližovat nebo i když má jen pochybnosti o správnosti chování svých blízkých k vlastní osobě.

Jak řešit sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je každé nepřiměřené vystavení dítěte sexuálnímu činu nebo chování, které vede k uspokojování potřeb zneužívatele. Pohlavní zneužívání je závažným trestným činem proti lidské důstojnosti, na který se vztahuje povinnost přikazít jej (v souladu s trestním zákoníkem). Přikazít znamená, že zabráníte páchání nebo dokončení takového jednání (oznámít orgánům činným v trestním řízení).

Co dělat, když se mi dítě svěří osobně

1. Uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost.
2. Seznámit s tím co nejužší okruh dalších osob.
3. Pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo.
4. Komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a policii.
5. Vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii.
6. Ohlásit na policii a OSPOD.
7. Ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách.
8. Jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit.

Zjištění, vyplývající z dotazníku/rozhovoru/ankety

1. Dítě se vyjadřuje někdy v náznacích a nejasně - velmi důležité je porozumět tomu, co říká.

2. Navázat o přestávce nebo po vyučování rozhovor - nebudit nežádoucí pozornost.

Jestliže vám při rozhovoru potvrdí domněnka – postupovat viz výše.

Nevyslychejte ho a nepodsouvejte mu své názory, nechejte ho volně vyprávět.

Informace od spolužáků nebo z jiných zdrojů

1. Porovnat s vlastním pozorováním.
2. Pokusit se s dítětem navázat rozhovor, ale do ničeho ho nenutit.
3. Prostředníkovi říct, že je důležité, aby za vámi přišlo zneužívané dítě samo.
4. Nevyšetřovat a nijak nepátrat.

Jestliže si nejste jistí, oznamte věc orgánu sociálně-právní ochrany, který ji prošetří.

Dítě je obětí sexuálního napadení cestou do (ze) školy neznámou osobou

1. Oznámení policii, rodičům a orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.
2. Dítě neopouštět až do příchodu rodičů.

Kontakty pomoci:

Dětské krizové centrum, tel. NON-STOP Linka důvěry DKC 241 484 149 nebo mobil 777 715 215

Internetová poradna, problem@дитеkrize.cz

Linka bezpečí, tel. 116111

Linka důvěry RIAPS, tel. 222 580 697, linka@mcssp.cz

Nelátkové závislosti

Typy nelátkových závislostí

Patologické hráčství

Spočívá v častých opakovaných epizodách hazardní hry. Hazardní hra začíná ovládat život postiženého na úkor materiálních, rodinných a pracovních hodnot. Nejčastěji se jedná o automaty, kasina, karetní hry, stírací losy, sportovní sázky apod.

Stadia rozvoje patologického hráčství

1. První stadium - vyhrávací.
2. Druhé stadium - získávají se rysy chorobnosti, bývá označované jako prohrávací.
3. Třetí stadium - ztráta kontroly.

Znaky:

- čas strávený hraním narůstá;
- časté jsou návštěvy heren;
- člověk nedokáže s hrou přestat;
- neodůvodněný optimismus;
- zvyšování sázek;
- delší čas věnovaný hře;
- dítě má neomluvené hodiny ve škole, zanedbává školu a své povinnosti;
- narůstání dluhů, půjčování si, problémy s vyrovnáváním dluhů;
- lži, krádeže, podvody;
- deprese a časté myšlenky na sebevraždu a sebevražedné pokusy.

Počítače a internet

počítačové hry – nehazardní počítačové hry

Znaky:

- zanedbávání školy a školních povinností;
- zaostávání v sociálním vývoji;
- rizika pro zdravý vývoj pohybového systému.

Rizika:

- prvek násilí a riskování;
- internet jako prostředek k hazardní hře – jasný přechod k patologickému hráčství a souvisejícím problémům;
- internet – pornografie;
- internetové diskuze skupiny (chat) – nadměrná účast v těchto diskuzích, kdy postižený člověk často zanedbává své reálné vztahy kvůli povrchovým kontaktům na internetu;
- počítačové hry, mobilní telefonování, posílání SMS - přežívání příjemných stavů a vztahů - u predisponovaných osob - charakter psychické poruchy úzce související se závislostmi na návykových látkách.

Co dělat při zjištění

1. Promluvit si s dítětem.
2. Kontaktovat rodiče – nabídnout kontakty na odborníky.
3. Při nespolupráci s rodiči kontaktovat OSPOD.

Poruchy příjmu potravy (PPP)

Mentální bulimie a mentální anorexie

Mentální bulimie je neodolatelná touha po jídle, která má za následek opakované záchvaty přejídání se, doprovázené nutkavou tendencí zbavit se požité potravy násilím (zvracení).

Mentální anorexie je patologický strach z obezity spojený s odmítáním potravy s následným ohrožením zdraví a dokonce hrozbou smrti.

U dívek se PPP vyskytují 10 krát více než u chlapců.

Dívky a chlapci s PPP

Dívky a chlapci postižení mentální anorexií jsou bezproblémoví a konformní, svědomití a zodpovědní, nejistí, mají nízké sebevědomí, jsou spíše introvertní a senzitivní.

Dívky a chlapci trpící mentální bulimií jsou impulzivní, mají problémy se sebeovládáním, jsou nejistí a závislí na názorech jiných lidí.

Co dělat při podezření na poruchy příjmu potravy

Aplikovat programy zaměřené na zdravou výživu, péči o duševní zdraví mládeže a zdravý životní styl, bezpečnou a udržitelnou redukci nadváhy.

Typ prevence

Všeobecnou prevencí je výchova k přiměřenosti a umírněnosti v postojích, důraz na nebezpečí jednostranných nebo extrémních postojů ve výživě, životním stylu, ve sportu.

Výhodou je dobrá školní jídelna, a naopak je třeba omezit automaty na sladkosti či slazené nápoje nejen ve školách.

Specifická prevence upozorňuje na nebezpečí a neúčinnost redukčních diet.

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga:

- včasná intervence u rizikových jedinců (rychle zhubnul, zvrací s jakoukoli argumentací), interaktivní programy;
- rozvoj všeobecných aktivit, zájmů;
- předcházet šikaně pro vzhled, oblečení, tělesný výkon, pro to, co jí nebo pije;
- rozšířit nabídku vhodných, konkrétních studijních materiálů (svépomocné příručky jak zvládat anorexii, bulimii) pro nemocné a jejich rodinné příslušníky.

Neúčinná je mechanická prezentace informací o PPP a o protagonistech světa dospívajících, kteří trpí PPP (jen vede k nápodobě).

Důležité je nezdůrazňovat některé informace, které by mohly vzbudit zájem o amfetaminy, prostředky na hubnutí, kouření, jež mají vliv na redukci tělesné hmotnosti.

Co dělat v případě podezření na poruchy příjmu potravy:

- kontaktovat pediatra, rodiče vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se;
- zprostředkovat kontakt s odborníky (psychologem, psychiatrem).

Kontakty pomoci:

Anabell – občanské sdružení, posta@anabell.cz

Krizové centrum RIAPS

Linky důvěry

Síť organizace STOB (redukce nadváhy – programy pro rodiny)

Fórum zdravé výživy, www.fzv.cz

K nelátkovým závislostem patří také **závislost na sexu, workoholismus, závislost na nakupování**. S těmi se však mezi dětmi na ZŠ většinou nesetkáváme.

Závěr

PP je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho učitelé, žáci, zákonní zástupci - rodiče, odborníci. Jeho efektivitu je mnohdy možno zjistit, až žáci opustí školu a dokáží, že se umí uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků. Každý žák má jiné životní zkušenosti, působí a platí na něho něco jiného.

Program je sestaven na základě dobrých znalostí místních podmínek a na skutečné potřeby školy.

Naší snahou a přáním je co nejvíce žáků vybavit schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se negativním psychologickým vlivům a nátlakům nejrůznějších part, sekt i jednotlivců, všem návykovým látkám a rizikovému chování v celé šíři.

Datum: 22. 8. 2025

Zpracovala: Mgr. Taťána Mohelníková

